

दंगीशरण गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री शम्भु गिरीज्यूले १७ औं गाउँसभामा
प्रस्तुत गर्नु भएको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को
नीति तथा कार्यक्रम

दंगीशरण गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
हेकुली, दाङ
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल
२०८१ साल असाढ ७ गते

दंगीशरण गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री शम्भु गिरीज्यूले १७ औं गाउँसभामा
प्रस्तुत गर्नु भएको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को

नीति तथा कार्यक्रम

यस गरिमामय गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू !

१. नेपालको संविधान, २०७२ घोषणा पश्चात संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको अभ्यासको क्रममा स्थानीय तहको दोश्रो कार्यकालको लागि सम्पन्न निर्वाचन पछिको तेस्रो वर्षमा यस दंगीशरण गाउँपालिकाको गरिमामय १७ औं गाउँसभाको पहिलो बैठकमा आर्थिक वर्ष २०८१/२०८२ को नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा गौरवको अनुभूति गरेको छु । यस सन्दर्भमा नेपालको विभिन्न लोकतान्त्रिक आन्दोलनका विभिन्न संघर्षहरूमा सहादत प्राप्त गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात महान शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु साथै घाइते तथा अपाङ्गहरूको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

२. संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको मूल मर्मअनुसार स्थानीय आवश्यकता एवं जनचाहना अनुरूपको सेवा सुविधाहरू सरल, निष्पक्ष र पारदर्शी ढङ्गबाट जनता कै घरदैलोमा पुर्याउने लक्ष्यका साथ संघीय शासन प्रणालीको भावना अनुरूप आवधिक निर्वाचनका माध्यमबाट जनताको प्रत्यक्ष अभिमतका आधारमा निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरूबाट स्थानीय स्वशासनको अभ्यास हुँदै आएको हामी सबैलाई अवगत नै छ । लोकमतका आधारमा शासन सत्ता सञ्चालन गर्ने लोकतान्त्रिक पद्धतिमा जनताको अभिमतका आधारमा सहमति, सहकार्य र सहअस्तित्वका आधारमा दैनिक प्रशासनिक तथा विकास निर्माणसँग सम्बन्धित निर्णय प्रक्रिया अगाडि बढाउनु पर्ने आजको आवश्यकता रहेको महशुस गरेको छु । बहुदलीय लोकतान्त्रिक समाजवादको माध्यमबाट समाजको आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक तथा मानवीय मूल्यमान्यताको विकासद्वारा सामाजिक रूपान्तरण गरी शान्ति, स्थायित्व, सुशासन, दिगो विकास र समुन्नतिको लक्ष्य हासिल गर्न हामीहरू

माथि थप जिम्मेवारी आइपरेको वोध गरेका छौं ।

३. नेपालको संविधान-२०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन-२०७४, स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन-२०७८, ले निर्दिष्ट गरेका व्यवस्था तथा संघीय र प्रादेशिक विषयगत नीति तथा योजनाहरू, नेपालको दिगो विकासका लक्ष्यको अवस्था र मार्गचित्र २०१६-२०३० ले परिलक्षित गरेका मार्गदर्शन तथा सार्वभौम शक्तिका श्रोत जनताको मताधिकारको माध्यमबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको भावनालाई समेट्दै दंगीशरण गाउँपालिकाको अध्यक्षको हैसियतबाट यस गरिमामय गाउँसभामा आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा आफूलाई अबै बढी गौरवान्वित महशुस गरेको छु ।

४. दोश्रो कार्यकालको लागि सम्पन्न निर्वाचनबाट निर्वाचित भएर आएपछि विपन्न, असहाय, गरिब, महिला तथा जेष्ठ नागरिकलाई लक्षित गरि सुरुवात गरिएका “उज्यालो आँखा कार्यक्रम”, “छोरी सम्मान कार्यक्रम”, “सुत्केरी पोषण प्रोत्साहन”, “दिर्घरोगीहरूलाई निःशुल्क औषधी वितरण”, “दंगीशरण स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम मार्फत अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती तथा सुत्केरी र विपन्नहरूको स्वास्थ्य स्याहार”, वडा-वडामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण जस्ता जनमूख कार्यक्रमहरूलाई तिनको आवश्यकता,

प्रभावकारिता तथा उपलब्धी र औचित्यका आधारमा आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ । “हाम्रो प्रण, समुन्नत दंगीशरण” भन्ने मूल नाराका साथ दंगीशरण गाउँपालिकाको समग्र आर्थिक विकास, समृद्धि तथा सुशासनका लागि हामी सदैव प्रतिवद्ध रहिआएका छौं । सीमित श्रोत साधनको अधिकतम् परिचालन गरी हाम्रो परिकल्पना अनुसारको समुन्नत दंगीशरण बनाउने अभियानको कडीको रूपमा रहेको सुशासन, वित्तिय अनुशासन, पारदर्शिता, मितव्ययिता जस्ता पक्षहरूलाई कडाईका साथ लागु गर्ने हाम्रो मूल नीति रहँदै आएको छ ।

५. सानो भौगोलिक क्षेत्र, सीमित प्राकृतिक श्रोत तथा वित्तीय आम्दानी एवं राजश्वको न्यून सङ्कलन जस्ता प्रतिकूलताका बावजुद पनि उपलब्ध श्रोत साधनहरूको मितव्ययी

र प्रभावकारी परिचालन, सुशासन, स्थानीय सीप तथा श्रोतहरूको अधिकतम् परिचालन, विकास साभेदारहरूसँग सहकार्य तथा सहलगानीका आधारमा उत्पादकत्व वृद्धि गरी आर्थिक समृद्धि हासिल गर्नु हाम्रो मूल नीति रहेको छ ।

सभाका सदस्यज्यूहरू !

अब म यस गाउँपालिकाबाट आगामी आ.व. २०८१/०८२ मा प्राथमिकताका साथ अंगिकार गरिने केही प्रमुख नीतिहरू यस गरिमामय सभा समक्ष राख्न चाहन्छु ।

६. “गाउँ गाउँमा सिंहदरबार, घर घरमा सरकार” को अवधारणा अनुरूप गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालाई सरल, पारदर्शी र छिटोछरितो बनाई स्थानीय सरकारप्रति जनताको विश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्न विशेष नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

७. जनताको आधारभूत मौलिक हक अन्तर्गत रहेका शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, आधारभूत सरसफाई, पोषण, मानवअधिकारको संरक्षण तथा संवर्द्धन र सामाजिक न्याय जस्ता आधारभूत पक्षहरूलाई विकासको प्रमुख सूचकको रूपमा अङ्किकार गरी सोहि अनुरूप योजना तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयनलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ । विद्यालयमा भनीदर वृद्धि गर्न जनप्रतिनिधी, कर्मचारी, शिक्षकहरूलाई आफ्ना सन्तति अनिवार्य रूपमा सामुदायिक विद्यालयमा भनी गर्नुपर्ने गरी नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ ।

८. समुन्नतिको प्रमुख आधारको रूपमा रहेको र बहुसंख्यक दंगीशरणवासीको प्रमुख पेशाको रूपमा रहेको कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रको आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरणको लागि विशेष जोड दिँदै कृषि क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।

९. आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई सरल, सहज, गुणस्तरीय बनाई जनताको घरदैलोमा पुर्याउने नीति अनुरूप नियमित खोप, वृद्धि अनुगमन, गर्भजाँच, परिवार योजना सेवा र स्वास्थ्य शिक्षा तथा सचेतना कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरी भौगोलिक विकटता भएका क्षेत्रमा समेत विस्तार गरिनेछ ।

१०. समाजमा हुने लैङ्गिक तथा जातिय विभेद, उत्पीडन, घरेलु हिंसा जस्ता अमानवीय

गतिविधीहरूलाई निरूत्साहित गर्दै जातिय छुवाछुत मुक्त पालिका घोषणा गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ ।

११. समाजमा मानवीय विकासको सूचकाङ्कमा पछाडि परेका जातजाती, समुदाय र वर्गका मानिसहरूलाई लक्षित गरी विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

१२. गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवाहरूलाई अपाङ्गमैत्री बनाउन प्रशासनिक भवनमा लिफ्ट जडान गर्ने तथा वडा कार्यालय र गाउँपालिका अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा अपाङ्गमैत्री संरचना निर्माण गर्न कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

१३. समावेशी विकासको अवधारणा अनुरूप योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्दा टोल तथा वस्ती भेलाको माध्यमबाट गर्ने गरी संस्थागत विकास गर्न टोल विकास संस्था गठन गर्ने कार्य आगामी आ.व.मा सम्पन्न गरिनेछ ।

१४. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने योजनाहरू उपभोक्ता समितिहरू मार्फत सञ्चालन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिँदै उपभोक्ता समितहरूलाई दक्ष र सक्षम बनाउन योजना सम्भौता पूर्व उपभोक्ता समितिहरूलाई क्षमता विकास तालिम दिइनेछ ।

१५. गाउँपालिकाले योजनाहरू छनौट गर्दा स्थानीय श्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग हुने, स्थानीय सीप र प्रविधीको प्रयोग गरिने, छिटो प्रतिफल दिने र कम लागतमा सम्पन्न गर्ने सकिने खालका योजनाहरू छनौट गरिनेछ ।

१६. गाउँपालिकाको श्रोतबाट सञ्चालन हुने योजनाहरूमा दुरदराजमा रहेका गाउँ तथा वस्तीहरूलाई सडक सञ्जालसँग जोड्ने सडक तथा पुल, सिचाई, सार्वजनिक भवन, विद्युत विस्तार, खानेपानी, जलाधार संरक्षण, जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण तथा दिगो विकासमा टेवा पुग्ने पूर्वाधार योजनाहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

१७. योजनाहरूको प्राथमिककरण गर्दा जनताको आर्थिक अवस्थामा टेवा पुर्याई गरिबी निवारणमा योगदान दिने, दिगो विकासका लक्ष्यहरू पुरा गर्न सघाउ पुर्याउने, रोजगारी सिर्जना गर्ने जस्ता कुराहरूलाई विशेष ध्यान दिइनेछ ।

१८. कार्यालयमा हुने ढिलासुस्ती, अनियमितता, भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलाप नियन्त्रण गरी सुशासन, मितव्ययिता र पारदर्शिता कायम गर्न नागरिकका गुनासा, सल्लाह

तथा सुभावाव सङ्कलन गरी कार्यान्वयन गर्न छुट्टै संयन्त्र बनाउने गरी कार्य गरिनेछ ।
सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाउँदै लगिनेछ ।

१९. आगामी आ.व. को योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा वातावरण संरक्षण, जलवायु अनुकूलन, पर्यावरणीय विकासको कार्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राखि योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।

२०. विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापनलाई प्राथमिकता दिँदै गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सबै वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विपद् उद्धार तथा प्रतिकार्यका सामाग्रीहरू उपलब्ध गराई हरबखत सजग अवस्थामा राखिनेछ ।

२१. जेष्ठ नागरिक, दिर्घरोगीहरूको स्वास्थ्योपचारको लागि लगत सङ्कलन गरी निःशुल्क रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण तथा औषधी वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२२. दंगीशरण गाउँपालिकाको स्थानीय भाषा, संस्कृति, परम्परा, प्रथाजनित अभ्यास र लोकसंस्कृतिको विकासको लागि कानूनी व्यवस्था गरिनेछ ।

२३. नागरिकसँग साक्षात्कार गरी जनताका पिर्मर्का, गुनासा तथा सुभावाव लिने उद्देश्यका साथ नागरिकसँग अध्यक्ष कार्यक्रम मार्फत गाउँ, टोल, समुदायबाट सुभावाव सङ्कलन गरिनेछ ।

२४. गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई छिटोछरितो, व्यवस्थित र पहुँचयोग्य बनाउन सफ्टवेयरको माध्यमबाट स्वचालित रूपमा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउन अध्ययन गरी उपयुक्त व्यवस्था मिलाइनेछ ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू

अब म आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा सञ्चालन गरिने विषयक्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु । सर्वप्रथम आर्थिक विकास क्षेत्रसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरू पेश गर्दछु ।

आर्थिक विकास

(क) कृषि विकास तथा प्रसार

२५. दंगीशरण गाउँपालिकाको प्रमुख पेशाको रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रको विकासको

लागि उन्नत वीउ विजन उत्पादनको लागि प्रोत्साहित गरी वीउ उत्पादनको लागि अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२६. कृषि क्षेत्रमा आधुनिकीकरण गर्न किसानसँग लागत साभेदारीमा कृषि औजार तथा उपकरण, वीउ, मल उपलब्ध गराउनुका साथै आधुनिक र व्यवसायिक खेतिका लागि कृषक समूहहरूलाई तालिम प्रदान गरिनेछ ।

२७. जैविक खेति प्रणालीको विकास गरी तरकारी, फलफूल तथा अन्न उत्पादनका लागि प्रविधि विकास तथा हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पर्यावरणमा आधारित जैविक मल उत्पादन, गड्यौला उत्पादन, जैविक भोल मल, बोकासी मल, कम्पोष्ट चिया, कोसेवाली, चक्रिय बाली प्रविधि, मिश्रित तथा अन्तरवाली, छापो प्रविधि, बाली विविधीकरणलाई प्रवर्द्धन गरी बजारीकरण र प्रचार प्रसारको लागि अनुदान दिने व्यवस्था गरिनेछ ।

२८. साभेदार संस्थासँगको साभेदारीमा सामूहिक तरकारी, फलफूल तथा खाद्यान्न बालीको खेतिपातीको लागि प्रविधीको विकास तथा बजारीकरणको लागि आवश्यक प्रवन्ध मिलाइनेछ । बेमौसमी तरकारी उत्पादन तथा बजारीकरणको लागि आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

२९. माटोको अम्लियपना जाँचको लागि कृषि शाखाको क्षमता विकास तथा विस्तार मा जोड दिइनेछ । रासायनिक मलको बढ्दो प्रयोगलाई नियन्त्रण गर्न सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । जलवायु मैत्री कृषि उत्पादनलाई प्राथमिकतामा राखि कार्यन्वयन गरिनेछ ।

३०. तरकारी, फलफूल तथा खाद्यान्न बाली प्रवर्द्धनका लागि परीक्षणको रूपमा बाली बीमा कार्यक्रमको शुरूवात गरिनेछ ।

३१. तरकारी, फलफूल तथा खाद्यान्न बालीमा आत्मनिर्भर बनाउन कृषि क्षेत्रको विकासको लागि सिचाई, प्रविधीको विकास, बाली संरक्षण तथा भण्डारणको लागि साभेदार निकायहरूसँगको सहकार्यका आधारमा लगानी प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

३२. तरकारी, फलफूल तथा खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोगहरूको रोकथाम तथा

नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउन स्थलगत निरीक्षण, अवलोकनलाई तिब्र बनाउँदै समय मै रोकथाम र नियन्त्रणको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३३. छिटो र बढी मुनाफा दिने खालका दलहन, तेलहन, मकै तथा तरकारी खेतिको पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने तथा बाली विविधीकरणलाई विशेष ध्यान दिइनेछ ।

३४. अदुवा, बेसार, लसुन, प्याज जस्ता मसलाजन्य वस्तु उत्पादन गरी बजारीकरण गर्न कृषकलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

(ख) पशुपन्छि विकास तथा प्रसार

३५. आम्रदानीको प्रमुख श्रोतको रूपमा रहेको पशुपन्छि व्यवसायलाई उन्नत तथा व्यवसायिक बनाउन पशुपालक कृषकहरूलाई आधुनिक पशुपालन व्यवसाय सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिनेछ ।

३६. मासु, दुग्ध उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्न पशु नश्ल सुधार कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरी कृत्रिम गर्भाधानलाई सहज र सर्वसुलभ गराइनेछ ।

३७. पशुपन्छि व्यवसाय प्रवर्द्धनका साभेदार संस्थासँगको सहकार्यमा गोठ, खोर तथा भकारो सुधार कार्यक्रमलाई विस्तार गरिनेछ ।

३८. किसानसँग लागत सहभागितामा उन्नत जातका बोका, राँगा, बडगुर, कुखुरा, हाँस वितरण गरी पशुपालन व्यवसायतर्फ किसानलाई आकर्षित गरिनेछ ।

३९. मत्स्यपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गरी माछाको उत्पादन वृद्धि गर्न मत्स्य व्यवसायलाई यान्त्रिकरण गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

४०. पशुपन्छिलाई लाग्न सक्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि भ्याक्सिन लगाउने कार्यलाई निरन्तरता दिनुको साथै औषधीको उपलब्धता १२ महिना हुने गरी सुनिश्चितता गरिनेछ ।

४१. पशुपन्छि महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि हरबखत सजग रहने गरी आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । महामारी रोकथामको लागि समय मै भ्याक्सिन उपलब्ध गराउन व्यवस्था गरिनेछ ।

४२. दाडको पहिचानको रूपमा रहेको बधिया भाले उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्न

कुखुराको बन्ध्याकरणलाई निशुल्क र सर्वसुलभ गराइनेछ ।

४३. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका तालहरूको संरक्षण गरी मत्स्य व्यवसाय सञ्चालन गर्न ताल तथा नदी संरक्षण र मत्स्य व्यवसाय सञ्चालन गर्न सक्ने गरी आवश्यक कानूनी व्यवस्था गरिनेछ । बबई नदीमा मत्स्य व्यवसाय गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

४४. दंगीशरण गाउँपालिकामा रहेको गौशालालाई थप व्यवस्थित गर्न पूर्वाधार निर्माण तथा पशु संरक्षणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ग) उद्योग तथा व्यवसाय

४५. परम्परा तथा संस्कृतिमा आधारित घरेलु तथा साना उद्योग सञ्चालन गरी व्यवसायिक उत्पादन वृद्धि गर्न सीप विकास तथा बजारीकरणलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।

४६. सामुहिक रूपमा घरेलु तथा साना उद्योग व्यवसाय सञ्चालनका लागि आवश्यक लगानीका लागि साभेदार निकाय तथा वित्तीय संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।

४७. स्थानीय रूपमा उपलब्ध कच्चा पदार्थ प्रयोग गरी उत्पादित वस्तुको प्रयोग तथा बजारीकरणका लागि विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ । आगामी आर्थिक वर्षदेखि गाउँपालिका, वडा कार्यालय तथा मातहतका कार्यालयबाट सञ्चालित सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूमा प्लास्टिकबाट उत्पादित प्लेट, कप, कचौराहरूको प्रयोगलाई प्रतिबन्धित गरी स्थानीय रूपमा उत्पादित दुना, टपरी तथा प्लेटको प्रयोग गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

४८. स्थानीय कच्चा पदार्थ र सीपको प्रयोग गरी वस्तु उत्पादन गर्ने उद्योग व्यवसायलाई गाउँपालिकामा तिर्नुपर्ने व्यवसाय करमा छुट दिने व्यवस्था गरिनेछ ।

४९. दलित जातिको परम्परागत पेशासँग सम्बन्धित उद्योग वा व्यवसाय सञ्चालन गर्दा लाग्ने व्यवसाय दर्ता शुल्क निःशुल्क गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(घ) पर्यटन

५०. संघीय सरकार, प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र

रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको पूर्वाधार विकासको लागि पहल गरिनेछ ।

५१. दंगीशरण गाउँपालिकाको सांस्कृतिक पहिचान दिने थारू जातिको संस्कृतिसँग जोडिएका भेषभुषा, पहिरन, खानपिन, नाचगान र थारू संस्कारको प्रचार प्रसारको लागि गाउँपालिकाको आयोजनामा सांस्कृतिक महोत्सव आयोजना गर्नुको साथै दाङ जिल्ला र आसपासका जिल्लाहरूमा आयोजित सांस्कृतिक महोत्सवहरूमा सहभागी गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५२. थारू संस्कृतिमा आधारित होम स्टे, पाहुना घर, कोसेली घर, संग्रहालय तथा पार्कहरूको विकास र विस्तारको लागि विशेष पहल गरिनेछ ।

५३. दंगीशरणको चखौरामा रहेको थारू सांस्कृतिक संग्रहालय क्षेत्रमा रहेको पिकनिक तथा पार्किङ्ग स्थललाई थप व्यवस्थित गर्न पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ । पिकनिक र पार्किङ्ग स्थलको व्यवस्थापन गाउँपालिकाले गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५४. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका पार्कहरूमा थप पूर्वाधारको व्यवस्था गरी आकर्षक गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग विशेष पहल गरिनेछ ।

५५. बबई नदीमा जल पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न आवश्यक सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

५६. दंगीशरण गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवनमा दंगीशरण गाउँपालिकाभित्र रहेका पुरातात्विक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरूको जानकारी गराउने खालका तस्वीरहरू राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ड) सहकारी

५७. सहकारिताको भावना अनुरूप वित्तीय क्षेत्रको क्रियाकलापहरूलाई थप क्रियाशील बनाउन आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ ।

५८. सहकारी संस्थाहरूलाई नियमन गरी सबै कारोबारहरू सफ्टवेयर मार्फत गर्नका लागि कोपोमिस तालिमको व्यवस्था गरी लागु गराइनेछ ।

५९. सहकारी संस्थाका क्रियाकलापहरूलाई व्यवस्थित गर्न सहकारी संस्थाहरूलाई कार्यालय सञ्चालन, लेखा व्यवस्थापन तथा वित्तिय साक्षरता सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

६०. कृषि मल पारदर्शी तरिकाले वितरणको व्यवस्था मिलाउन प्रभावकारी अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणको व्यवस्था गरिनेछ ।

६१. समस्याग्रस्त तथा रूग्ण सहकारी संस्थाहरूलाई एकापसमा मर्ज हुन प्रोत्साहित गरिनेछ ।

(च) रोजगार

६२. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमका क्रियाकलापहरूलाई विकास निर्माणका क्रियाकलापसँग समन्वय गरी रोजगारी सिर्जना तथा पूर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ ।

६३. विदेशबाट फर्किएका युवाहरूलाई सीपमूलक तालिमहरू कपाल कटाई, मोटरसाइकल मर्मत, मोबाइल मर्मत, कम्प्युटर मर्मत जस्ता तालिम प्रदान गरी स्वरोजगार बन्नका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।

६४. रोजगार सेवा केन्द्रको क्रियाकलापहरूलाई सशक्त बनाई रोजगार सूचना केन्द्रको रूपमा व्यवस्थित गरिनेछ । उक्त केन्द्रले श्रम बजारको खोजि गरी बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई श्रोत केन्द्रको रूपमा काम गर्न सक्ने बनाइनेछ ।

६५. रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्नका लागि रोजगार संवाद कार्यक्रमको आयोजना गरी स्वरोजगारीका क्षेत्रहरू पहिचान गरेर युवाहरूलाई आत्मनिर्भरतातर्फ उन्मुख गराइनेछ ।

(छ) भूमि व्यवस्थापन

६६. भूमिको अव्यवस्थित उपयोगलाई नियन्त्रण एवं नियमन गरी भू-उपयोग योजनाका आधारमा जग्गाको वर्गीकरण गरी उपयोगमा ल्याउन नियमन गरिनेछ । भूमिको खण्डिकरण र जथाभावी उपयोगलाई निरूत्साहित गरिनेछ ।

६७. कृषियोग्य जमिनलाई वस्ती बिस्तारमा परिणत गर्ने कार्यलाई नियमन गरी रोकिनेछ । कृषियोग्य जमिन बाँझो राख्ने जग्गाधनिसँग थप भूमिकर असुल गर्ने नीति

अङ्गिकार गरिनेछ ।

६८. अव्यवस्थित ऐलानी तथा सार्वजनिक जग्गालाई व्यवस्थित गर्न जग्गा नापी कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । जग्गा नापी कार्यलाई छिटो सम्पन्न गर्न थप जनशक्ति परिचालन गरिनेछ ।

६९. सरकारी स्वामित्वमा रहेका सार्वजनिक जग्गालाई गाउँपालिकाको मातहतमा ल्याई तिनको संरक्षण र उपयोगका लागि थप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

सामाजिक विकास

(क) शिक्षा

७०. “शिक्षित नागरिक, समुन्नत दंगीशरण” भन्ने मूल मन्त्रलाई साकार पार्न दंगीशरण गाउँपालिकाभित्रका कुनैपनि बालबालिकालाई विद्यालय जानबाट बञ्चित हुन दिइने छैन । अपाङ्ग, दुहुरा बालबालिकालाई विद्यालयमा आकर्षित गर्न पोशाक, पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्रीको निःशुल्क व्यवस्था गरिनेछ ।

७१. बालबालिकालाई विद्यालयमा आकर्षित गर्न विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम लाई प्रभावकारी बनाउन नियमित रूपमा अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । दिवा खाजा कार्यक्रममा स्थानीय रूपमा उत्पादन हुने पोषिलो खानेकुराहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ । दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सबै विद्यालयहरूमा लागु गर्न थप अध्ययन गरिनेछ । तयारी खानेकुरा तथा जङ्क फुडलाई पूर्ण रूपमा निषेध गरिनेछ ।

७२. विद्यालयको पूर्वाधार विकासमा जोड दिई थप कक्षाको आवश्यकता भएका विद्यालयहरूमा नयाँ कक्षा कोठा निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिनेछ । सौचालय अपुग भएका विद्यालयहरूमा थप सौचालयको निर्माण गरिनेछ । खेल मैदान तथा कम्पाउण्ड वाल नभएका विद्यालयमा पर्खील निर्माण तथा खेलमैदान मर्मत सम्भार गरिनेछ ।

७३. प्राविधिक धार सञ्चालन गरेका विद्यालय तथा नमुना विद्यालयमा थप शैक्षिक तथा भौतिक सुविधाहरू वृद्धि गरिनेछ । विज्ञान प्रयोगशाला नभएका विद्यालयहरूमा प्रयोगशाला बनाउन अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि स्थलगत अध्ययन तथा ओ.जे.टी. को लागि अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

७४. विद्यालयमा शैक्षिक सुशासन कायम गर्न नियमित सुपरीवेक्षण तथा अनुगमनलाई अझ बढी सशक्त बनाइनेछ । उत्कृष्ट कार्य गर्ने शिक्षकलाई सम्मान गरिनेछ ।

७५. विद्यार्थीहरूमा नैतिकताको भावना विकास गर्न संस्कार शिक्षा लागु गराइनेछ ।

७६. योग शिक्षा तथा अभ्यासलाई योग साधना केन्द्रका अतिरिक्त विद्यालयमा समेत लागु गराइनेछ ।

७७. भूगोल र विद्यार्थी संख्याको आधारमा सामुदायिक विद्यालयको कक्षा समायोजन गर्ने नीति लिइनेछ । न्यूनतम विद्यार्थी संख्या नभई फाजिलमा रहेका शिक्षकहरूलाई विद्यार्थी संख्या धेरै भएका विद्यालयमा स्थानान्तरण गरिनेछ ।

७८. तोकिएको संख्या भन्दा बढी विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापनका लागि पि.सी.एफ. अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । संघीय सरकारबाट छनौट भएका विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

७९. विद्यालयमा पाठ्यपुस्तक तथा शैक्षिक सामग्रीको अभाव हुन दिइने छैन । सबै विद्यालयहरूमा पुस्तकालयको स्थापना गर्नका लागि अनुदानको व्यवस्था गरी पुस्तकालयको स्थापना र समुचित उपयोग भए नभएको नियमित अनुगमन गरिनेछ ।

८०. आधारभूत तहमा दंगीशरण गाउँपालिकाको आफ्नै स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी क्रमिक रूपमा लागु गरिएको छ । यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आवश्यकता अनुसार पाठ्यक्रम परिमार्जन गर्दै लगिनेछ । शैक्षिक सुधारको कडीको रूपमा रहेको विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याई निरन्तर मूल्याङ्कनमा जोड दिइनेछ ।

८१. स्मार्ट विद्यालयको अवधारणा अनुरूप आगामी आर्थिक वर्षमा नमुना विद्यालयबाट डिजिटल विद्यालय तथा स्मार्ट कक्षाको परीक्षण गरी क्रमशः सबै विद्यालयहरूमा विस्तार गर्दै लगिनेछ । थप माध्यमिक विद्यालयहरूमा Interactive Board को व्यवस्था गरिनेछ ।

८२. न्यूनतम विद्यार्थी संख्या पुगेका अंग्रेजी र विज्ञान शिक्षक व्यवस्थापनको लागि

आधारभूत तह कक्षा ६-८ र माध्यमिक तह ९-१० सञ्चालित विद्यालयलाई दिइँदै आएको एकमुष्ठ अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८३. कक्षा १० को सिकाइ उपलब्धी सुधार गर्नको लागि अतिरिक्त कक्षाको व्यवस्था गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालयबाट कक्षा १० उत्तीर्ण भएका कक्षा ११ र १२ मा विज्ञान विषय अध्ययन गर्ने छात्रछात्रालाई मासिक छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।

८४. शैक्षिक क्यालेण्डर अनुसार विद्यालयको पठनपाठन, बिदा, परीक्षा जस्ता क्रियाकलापहरूमा एकरूपता कायम गरिनेछ । प्रभावकारी समूह सुपरीवेक्षण प्रणाली मार्फत विद्यार्थी सिकाइको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

८५. बाल विकास केन्द्रको कक्षा व्यवस्थापन, सिकाइ सामाग्री व्यवस्थापन तथा बाल विकास शिक्षकको क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

८६. सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने किशोरीहरूलाई निःशुल्क स्यानिटरी प्याड वितरण गरिनेछ ।

८७. शैक्षिक सुशासनका लागि संस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मूल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ्ग तथा विद्यालय सुपरीवेक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

८८. कक्षा ५ र ८ का विद्यार्थीको उपलब्धिस्तर मापनको लागि उपलब्धी परीक्षा सञ्चालनमा ल्याइनेछ । अंग्रेजी भाषाको पाठ्यपुस्तकको लागि उपलब्ध गराउँदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

८९. शिद्ध पृथ्वी जनता क्याम्पसको स्तरोन्नतिको लागि पूर्वाधार निर्माण, शैक्षिक सामाग्रीको व्यवस्था तथा क्याम्पस सञ्चालनको लागि दिइँदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ख) युवा तथा खेलकूद

९०. विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गण विकासको लागि राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता तथा युवाहरूको व्यक्तित्व विकासमा टेवा पुर्याउन अध्यक्ष कप फुटबल तथा भलिबल प्रतियोगितालाई आगामी वर्ष पनि निरन्तरता दिँदै थप खेल समावेश गर्दै लगिनेछ ।

९१. युवा नेतृत्व विकास क्षमता अभिवृद्धिका लागि कार्यक्रमको तर्जुमा गरिनेछ ।

युवाको जोस जाँगरलाई सामाजिक रूपान्तरणमा उपयोग गर्न विभिन्न सिर्जनात्मक कार्यमा युवालाई संलग्न गराउने नीति लिइनेछ । प्रतिभावान युवा पहिचान गरी नवप्रवर्तनात्मक कार्यका लागि अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

९२. खेलकूदको विकासको लागि पूर्वाधार निर्माण गर्न हरेक वडामा कम्तिमा एउटा खेल मैदान निर्माण गर्दै लगिनेछ ।

९३. “राष्ट्रको लागि खेलकूद, स्वास्थ्यको लागि खेलकूद” को प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि खेलकूद सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माणलाई जोड दिँदै थप खुल्ला व्यायामशाला निर्माण गरिनेछ । पालिकाबाहिर आयोजना हुने खेलकूद प्रतियोगितामा सहभागिताका लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ग) स्वास्थ्य

९४. “असल स्वास्थ्य, समुन्नतिको आधार” को मान्यता अनुरूप नागरिकको स्वास्थ्यको सुरक्षा, प्रवर्द्धन, उपचार र रोगको रोकथामको लागि आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरमा ध्यान दिई सरल, सहज र सर्वसुलभ बनाउन पर्याप्त व्यवस्था गरिनेछ ।

९५. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा औषधीको नियमित आपूर्तिको लागि समयमा नै औषधी खरिद प्रक्रिया अगाडि बढाई बाह्रै महिना निशुल्क औषधी वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ । दिर्घरोगीहरूको लगत सङ्कलन गरी चिकित्सकको सिफारिस अनुसारका औषधी वितरणको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

९६. खोप, गर्भजाँच, पोषण सेवा, परिवार योजना सेवा लगायतका आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई नागरिकको घरदैलोमा नै प्रदान गर्न खोप तथा गाउँघर क्लिनिक सेवालाई थप विस्तार गरिनेछ । घरमा हुने सुत्केरीलाई सून्यमा भारिने छ ।

९७. किशोरीहरूमा रहेको रक्तअल्पताको रोकथामको लागि विद्यालयहरू मार्फत आइरन फोलेट चक्की वितरणलाई थप व्यवस्थित गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

९८. दंगीशरणको गौरवको रूपमा रहेको दंगीशरण आधारभूत अस्पताल सञ्चालनको

लागि आवश्यक व्यवस्थापन गरी विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१९. “पोषणको आधार, खानपानमा सुधार” लाई व्यवहारमा नै लागु गर्न गाउँपालिकाका बैठक तथा गाउँपालिकाबाट सञ्चालित सबै कार्यक्रमहरूमा तयारी खानेकुरा, पेय पदार्थ तथा जङ्ग फुडलाई पूर्णरूपमा निषेध गरिनेछ ।

१००. महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई प्रोत्साहित गर्न दिँदै आएको यातायात तथा प्रोत्साहन रकमलाई निरन्तरता दिँदै अध्ययन अवलोकनको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । गर्भवती, सुत्केरी, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका, अशक्त तथा असहायहरूलाई निशुल्क रूपमा उपचारको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१०१. अति गरिब, असहाय, गर्भवती, जेष्ठ नागरिकलाई निशुल्क रूपमा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । एम्बुलेन्स सेवा २४ सै घण्टा उपलब्ध हुने गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ ।

१०२. नागरिक आरोग्य केन्द्रमा आवश्यक औषधीको व्यवस्था गरी थप सेवाको विस्तार गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१०३. स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट सरल, भरपर्दो र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न अनुगमन तथा सुपरीवेक्षणलाई प्रभावकारिताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । उत्कृष्ट सेवा गर्ने स्वास्थ्यकर्मीलाई पुरस्कृत र सेवामा लापरवाही गर्नेलाई दण्डित गरिनेछ ।

१०४. महामारी रोग नियन्त्रणको लागि द्रुत प्रतिकार्य समूह (RRT) गठन गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ ।

(घ) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

१०५. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको मूल मान्यता अनुरूप महिलाहरूलाई विकासको मूल धारमा ल्याउन महिलाहरूको क्षमता विकास तथा सशक्तिकरण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै निरन्तरता दिइनेछ ।

१०६. “समान कामको लागि समान ज्याला” लाई व्यवहारिक रूपमै कार्यान्वयन गर्नका

लागि अनुगमन तथा नियमनलाई अभि सशक्त बनाउन आवश्यक कानूनी व्यवस्था गरिनेछ ।

१०७. बाल विवाह, घरेलु हिंसा, लैङ्गिक हिंसा जस्ता सामाजिक अपराधहरूलाई रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न सचेतना अभियान सञ्चालन गर्नुका साथै कानूनी रूपमै दण्डित गर्ने कार्यलाई व्यवहारिक रूपमै लागु गरिनेछ । हिंसापिडित महिलाहरूको उद्धारको लागि “उपाध्यक्ष हिंसापिडित महिला उद्धार कोष” को स्थापना गरिनेछ ।

१०८. महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाई श्रोतमाथिको पहुँच सुनिश्चितता गर्न सीप मूलक तालिमहरू सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । महिलाहरूले उत्पादन गरेका वस्तुहरूको बजारीकरणको लागि विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग समन्वय र सहजीकरण गरिनेछ ।

१०९. महिलाहरूको सशक्तिकरण तथा क्षमताविकास कार्यक्रममा एउटै व्यक्ति पटक पटक दोहोरिने परिपाटीको अन्त्य गरिनेछ । यस्ता कार्यक्रमहरूमा विपन्न र हिंसापिडित महिलाहरूलाई सहभागी गराउन प्राथमिकता दिइनेछ ।

११०. “छोरी सम्मान कार्यक्रम” लाई निरन्तरता दिइनेछ । कुनै पनि छोरीहरूलाई विद्यालय शिक्षाबाट बञ्चित हुन दिइने छैन ।

१११. छुवाछुत तथा जातिय विभेद अन्त्यका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा कानून तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ । दलित सशक्तिकरणका लागि सचेतना तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

११२. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गरी सरकारी तथा साभेदार निकायहरूसँगको समन्वयमा अपाङ्गता सहयोगी सामाग्री वितरण तथा आत्मनिर्भरताका लागि सीपमूलक एवं क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

११३. बालअधिकारको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा बालहितका क्षेत्रमा काम गर्न संयन्त्र विकासको लागि हरेक वडा तथा पालिकास्तरमा बालक्लब सञ्जाल गठन गरी क्षमताविकास गरिनेछ । बालमैत्री स्थानीय शासनका लागि गाउँपालिकालाई बालमैत्री

गाउँपालिका घोषणा गर्न आवश्यक पूर्वतयारी गरिनेछ ।

११४. जेष्ठ नागरिकहरूको लागि निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र स्थापनाका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ ।

(ड) सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण

११५. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यक्रमलाई वडा स्तरमा पुगेर वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लाभग्राहीहरूको विवरण अद्यावधिक गरिनेछ ।

११६. व्यक्तिगत घटना दर्तालाई प्रभावकारी बनाउन समयमा नै व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने बानीको विकास गर्न नागरिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(च) खानेपानी तथा सरसफाई

११७. आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाई हरेक नागरिकको पहुँचमा पुर्याउन खानेपानी आयोजनाहरूको क्षमता विस्तार तथा मर्मत सम्भारलाई विशेष ध्यान दिइनेछ । खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

११८. खानेपानी सेवा विस्तारका लागि नयाँ खानेपानी आयोजना पहिचान गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । निर्माण सम्पन्न हुन नसकेका खानेपानी आयोजनाहरू समयमा सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ ।

११९. खानेपानीका मूल संरक्षण तथा खानेपानी वितरण प्रणालीलाई सुदृढ तुल्याई बाह्रै महिना पानी आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ । खानेपानीको अभाव भएका बाँकी, रामपुर, कुरी, सिमठाना, बुटनीया, बागर, छरकडा क्षेत्रमा रहेका खानेपानी आयोजनाको पाइप लाइन विस्तारका लागि प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।

१२०. घर, पसल, कार्यालय तथा संघसंस्थाबाट निस्केका फोहरमैलाको वर्गीकरण गरी जैविक फोहरलाई कम्पोष्ट मल तयार गर्न र अजैविक फोहरवस्तुलाई पुनःप्रशोधनका

लागि सङ्कलन तथा विक्री गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । स्वास्थ्य संस्थाबाट निस्कने जोखिमपूर्ण फोहरवस्तुको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ ।

(छ) भाषा तथा संस्कृति

१२१. स्थानीय भाषा, संस्कृतिको संरक्षण, प्रवर्द्धनको लागि विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । कामी, दमाई, बादी जातिको पुख्र्यौली पेशाको संरक्षणको लागि सीपमूलक क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१२२. थारू जातिमा रहेको महटवाँ प्रणालीको संरक्षण, विकास तथा व्यवस्थापनको लागि आगामी आर्थिक वर्षमा महटवाँ ऐन बनाई लागु गरिनेछ ।

१२३. दंगीशरणको प्रमुख संस्कृतिको रूपमा रहेको थारू संस्कृतिको विकास, प्रचार प्रसार गरी आकर्षक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ । अटवारी पर्व, माघी पर्वलाई महोत्सवको रूपमा विकास गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकास

(क) सडक तथा पुल

१२४. दंगीशरण गाउँपालिकाका हरेक बस्ती, टोलहरूमा सडक तथा बाटोको सञ्जाल बिस्तार गरिनेछ । सडक नपुगेका बस्तीहरूमा नयाँ टूयाक खोल्ने तथा टूयाक खुलिसकेका स्थानका बाटोहरूको स्तरोन्नती गरिनेछ । सडकहरूको नियमित मर्मत सम्भार मर्मत कोषबाट हुने गरी व्यवस्था गरिनेछ ।

१२५. दंगीशरण गाउँपालिकाको लाइफ लाइनको रूपमा रहेका पोटली-हेकुली-बैवाङ-रामपुर-बाँकी सडक, मिरौली-चखौरा-रावतगाउँ सडक, बागर-प्रसडुवा-थपगाउँ सडक, लौवस्ता-सलौरा-मौली हुँदै सुकदेवा जोड्ने सडकको स्तरोन्नती, मर्मत सम्भार तथा विस्तारको कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ । क्रमागत योजनाको रूपमा रहेका सडकहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१२६. दंगीशरण गाउँपालिकाको वडा नं. १ र २ मा रहेको बखरिया-सरूवाडाँडा तथा दमारगाउँ-कौवाघारी-मधरिया-छरकट्टा हुँदै बाँकीसम्मको सडक स्तरोन्नतीको काम सम्पन्न गरी बाँकी देखि फुर्केसल्ली सम्म सडक विस्तारको लागि संघीय तथा प्रदेश

सरकार समक्ष विशेष पहल गरिनेछ ।

१२७. संघीय सरकारको सशर्त अनुदानबाट लौवस्ता-खलुवाचीस-सलौरा सडक र सुर्खेत रोडदेखि बुटनिया हुँदै सिमठानासम्मको सडक स्तरोन्नतीको कार्य आगामी आर्थिक वर्षदेखि शुरू गरिनेछ । दंगीशरण गाउँपालिकाका वडाबाट गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म जोड्ने सडकहरूको स्तरोन्नति गरी कालोपत्रे बनाउँदै लगिनेछ ।

१२८. पक्की पुल बन्न बाँकी रहेका खोला तथा नदिहरूमा पक्की पुल निर्माणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग लागत साभेदारीमा पुल निर्माण गरिनेछ भने थप नयाँ पक्की पुल निर्माणको लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी लगानीका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग माग गरिनेछ ।

१२९. आवतजावतमा कठिनाई भएका नदि तथा खोलाहरूमा ट्रस तथा भोलुङ्गे पुल निर्माणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ । पहिले नै बनेका पुलहरूको सुरक्षाको लागि विशेष ध्यान दिइनेछ । गोल्टाकुरी-सुकौरा, बैवाड-रामपुर र पदमपुर-बाँकी जोड्ने भोलुङ्गे पुलको संरक्षणको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ ।

१३०. गाउँपालिकाको वृहत्तर विकास र समुन्नतिलाई ध्यानमा राखि सानातिना योजनाहरू भन्दा पनि प्रतिफल दिने र बढी भन्दा बढी दंगीशरणवासीलाई लाभ पुर्याउने, रोजगारी सिर्जना गर्ने खालका ठुला योजनाहरूको सञ्चालनमा जोड दिइनेछ ।

१३१. दंगीशरण गाउँपालिकाका सबै वडाहरूलाई जोड्न चक्रपथ निर्माणको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

(ख) भवन तथा शहरी विकास

१३२. दंगीशरण गाउँपालिकाभित्रका पिछडिएका तथा पहुँचभन्दा बाहिर रहेका समुदायमा नमुना वस्ती विकासको कार्यलाई संघीय तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा निरन्तरता प्रदान गरिनेछ । आगामी आर्थिक वर्षमा पनि दलित नमुना वस्ती निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३३. कृषि योग्य जमिनलाई बसोवास क्षेत्रको रूपमा उपयोग गर्नबाट जोगाउन एकिकृत बस्ती विकासको सम्भाव्यता अध्ययन गरी नमुना बस्ती विकास कार्यक्रमको शुरूवात गरिनेछ ।

१३४. दंगीशरण गाउँपालिकाभिन्न रहेका सरकारी तथा सार्वजनिक भवन तथा संरचनाहरूलाई गाउँपालिकाको मातहतमा ल्याई तिनको संरक्षण र मर्मत सम्भारको लागि व्यवस्था गरिनेछ ।

१३५. दंगीशरण गाउँपालिकाभिन्न रहेका विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, सामुदायिक भवन तथा अन्य सरकारी संरचनाहरूको नियमित मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

१३६. दंगीशरण गाउँपालिकाभिन्नका हरेक वडामा योगहलको व्यवस्था गर्ने नीति अनुरूप आगामी आ.व. कम्तीमा ३ वटा वडामा नयाँ योग हल निर्माण गरिनेछ ।

१३७. गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवनको गेट, पार्क तथा पार्किङ्ग क्षेत्र निर्माणको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

(ग) उर्जा

१३८. “उज्यालो दंगीशरण” बनाउनको लागि वैकल्पिक तथा नविकरणीय उर्जाको माध्यमबाट चौक, सार्वजनिक स्थल तथा बजार क्षेत्रमा सौर्य उर्जाबाट चल्ने सडक बत्ती जडानको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । डिप बोरिङ्ग, लिफ्ट सिचाई सञ्चालनका लागि सौर्य उर्जाबाट सञ्चालन हुने प्रविधीको जडान गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।

१३९. सरकारी कार्यालय तथा विद्यालयहरूमा विद्युत व्याकअपको रूपमा सौर्य प्रणाली जोड्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक प्रयोजनको लागि सौर्य प्रणाली जडानमा अनुदानको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ ।

१४०. जैविक तथा हरित उर्जा उत्पादन तथा प्रयोगका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउन संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।

(घ) विद्युत

१४१. दंगीशरण गाउँपालिकाका कुनै पनि घर विद्युत सेवाबाट बञ्चित हुन नदिन सबै टोल तथा वस्तीहरूमा विद्युत विस्तारको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । विकट क्षेत्रको रूपमा रहेको फुर्केसल्ली क्षेत्रमा विद्युत विस्तारको कार्यलाई तिब्रता दिन नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँग पहल एवं सहकार्य गरिनेछ ।

१४२. प्राकृतिक प्रकोप तथा हावाहुरीबाट विद्युत पोलमा क्षति भई विद्युत आपूर्तिमा अवरोध आउन नदिन समयमा नै मर्मत सम्भारको कार्यलाई छिटोछरितो बनाउन आवश्यक समन्वय तथा सहजिकरण गरिनेछ ।

१४३. लो भोल्टेजको समस्या हल गर्न ट्रान्समिटर मर्मत तथा थप गर्ने कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ङ) सञ्चार

१४४. सञ्चार सम्पर्कबाट टाढा रहेको फुर्केसल्ली क्षेत्रमा सञ्चार सुविधा विस्तार गर्न निर्माणाधिन टावर निर्माणको कार्यलाई समयमा सम्पन्न गर्न सहजिकरण गरिनेछ । नेटवर्कको समस्या हल गर्न थप रिपिटर टावर निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।

१४५. इन्टरनेट सेवालाई भरपर्दो बनाउन र सबै टोल तथा वस्तीहरूमा पुर्याउन इन्टरनेट सेवा प्रदायक संस्थाहरूसँग आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ ।

(च) जलश्रोत तथा सिचाई

१४६. समुन्नतिको प्रमुख आधारस्तम्भ कृषि क्षेत्रको विकास र कृषिको विकास सिचाईबिना सम्भव नहुने भएकोले कृषियोग्य जमिनमा सिचाई सुविधाको विस्तारलाई प्राथमिकता दिइनेछ । पानीका श्रोतहरूको संरक्षण, ड्याम निर्माण, सिचाई कुलोको मर्मत सम्भार तथा विस्तार कार्य गरिनेछ ।

१४७. संघीय सरकारसँगको सहलगानीमा बिजुलीपुर सिचाई योजना विस्तारको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । थप स्थानमा लिफ्ट सिचाईको सम्भाव्यता अध्ययन गरी विस्तार गरिनेछ । मधरिया कलडखोला सिचाई कुलो निर्माण, श्रीगाउँ सिचाई कुलो निर्माणका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

१४८. सिचाई सुविधा नपुगेका क्षेत्रहरूमा सिचाई सुविधा विस्तार गर्न नयाँ नहर निर्माण तथा डिप बोरिङको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ । भमकेखोला-सलौरा सिंचाइ कुलो निर्माणका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी संघीय सरकार समक्ष समन्वय गरिनेछ ।

१४९. डिप बोरिङ निर्माण भएका तर सञ्चालनमा आउन नसकेका सिचाई योजना सञ्चालनका लागि सौर्य प्रणाली जडान गर्न सम्बन्धित निकायसँग पहल गरिनेछ । सिचाई सुविधा बिस्तारका लागि विद्युत आपूर्ति सहज बनाउन विद्युत विस्तारलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू !

अव म वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरू पेश गर्न चाहन्छु ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

(क) वन तथा भू-संरक्षण

१५०. वन क्षेत्रको संरक्षण तथा विकास गरी हरियाली कायम गर्न दंगीशरण हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरी वनको विस्तार गरिनेछ । सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूसँगको सहकार्यमा वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१५१. वनको दिगो व्यवस्थापन गरी त्यसको अधिकतम् लाभ लिन सक्ने गरी आगामी आर्थिक वर्षमा वन ऐन जारी गरिनेछ । सम्बन्धित निकायहरूसँगको सहकार्यमा दंगीशरण गाउँपालिकाभिन्न रहेका राष्ट्रिय वन, सामुदायिक वन तथा संरक्षित वनको व्यवस्थापनको लागि कार्य गरिनेछ । व्यवस्थित वन निर्माणका लागि सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई बढी जिम्मेवार बनाइनेछ ।

१५२. स्थानीय वन पैदावारहरूबाट अधिकतम् लाभ लिन सकिने खालका रोजगार मूलक तथा सीपमूलक तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी वन उद्यम सञ्चालनलाई प्राथमिकता दिइनेछ । वन पैदावारमा आधारित उद्यम सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन

गरिनेछ ।

१५३. वन अतिक्रमण तथा चोरी निकासी नियन्त्रण गर्न सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह तथा सरकारी निकायहरूसँग सहकार्य गरिनेछ । वनमा आगोलागी नियन्त्रण गर्न आगोलागी नियन्त्रण रणनीति तर्जुमा गरिनेछ । अग्नि रेखा निर्माणका लागि आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ ।

१५४. बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जबाट जनावरहरूबाट किसानहरूको अन्नबालीमा पुर्याउने क्षतिपूर्तिका लागि बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जसँग समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ । निकुञ्ज क्षेत्रबाट फैलिएको आगोबाट घर गोठ तथा बालीनालीमा भएको क्षतिपूर्तिका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

१५५. वन कार्यालयसँग समन्वय गरी दंगीशरण गाउँपालिकाभित्रका प्रमुख सडकहरू का दायौं वायाँ वृक्षारोपण गरी हरियाली बढाउन विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा वडा कार्यालयहरूमा अनिवार्य रूपमा वृक्षारोपण गरी हरियाली कायम गर्न लगाइनेछ ।

१५६. पहिरो जाने, भूक्षय हुने सम्भावित स्थानहरूको पहिचान गरी भूक्षय हुनबाट जोगाउन तारजालीको व्यवस्था तथा वृक्षारोपणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

१५७. सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम हरू तर्जुमा गरी सञ्चालन गरिनेछ । बबई नदीको तटीय क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरी वन विकासको लागि सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

१५८. नदीजन्य पदार्थहरूको उत्खनन् तथा विक्री वितरणको लागि प्रारम्भिक वातावरणीय मूल्याङ्कन गराई उक्त प्रतिवेदनको सिफारिस बमोजिम उत्खनन् तथा विक्री वितरणको व्यवस्था गरिनेछ । नदीजन्य पदार्थको चोरी निकासी नियन्त्रण गर्न वन, सुरक्षा निकाय, सामुदायिक उपभोक्ता समूह तथा नागरिक समाजसँग सहकार्य गरिनेछ

(ख) जलाधार संरक्षण

१५९. पानीको मुहान संरक्षण गर्न, भूक्षय हुनबाट रोक्न र पानीको श्रोतलाई कायम राख्न जलाधार क्षेत्रहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिइनेछ । जलाधार क्षेत्रमा वृक्षारोपण गरी हरियाली कायम गरिनेछ ।

१६०. जलाधार क्षेत्रमा वन विनाश तथा चोरी निकासी कार्यलाई कडाईका साथ नियन्त्रण गरिनेछ । यस्ता क्षेत्रबाट ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन् तथा निकासीलाई प्रतिबन्ध लगाइनेछ ।

(ग) जलवायु परिवर्तन

१६१. वातावरण संरक्षण गरी जलवायु परिवर्तनको असर न्युनिकरण गर्न वन विकास तथा व्यवस्थापनलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ । बढी कार्वन उत्सर्जन गरी वातावरणीय प्रदुषण निम्त्याउने खालका क्रियाकलापहरूलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।

१६२. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गरी कार्वान्वयनका लागि सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, वातावरण संरक्षणसँग सम्बन्धित अभियन्ताहरू र दंगीशरणवासी आम समुदायसँग सहकार्य गरिनेछ ।

१६३. वन क्षेत्र, सिमसार क्षेत्र तथा तालतलैयाहरूको संरक्षण, व्यवस्थापन र उपयोगका लागि आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न ऐन, नियम तथा कार्यविधि बनाई लागु गरिनेछ ।

१६४. जलवायु परिवर्तनका कारण, असर र त्यसले दिगो विकासमा पार्ने प्रभावहरूको बारेमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(घ) फोहरमैला व्यवस्थापन

१६५. घर, सार्वजनिक संघसंस्था, कार्यालय, व्यापारिक क्षेत्र, होटल रेष्टुरा तथा सार्वजनिक स्थलहरूबाट निस्कने फोहरमैलाहरूको दिगो व्यवस्थापनको लागि अध्ययन गरी आवश्यक कार्ययोजना तयार गरिनेछ ।

१६६. फोहरमैलाहरूको वर्गीकरण गरी जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी व्यवस्थापनका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । फोहरमैला

व्यवस्थापनमा कम प्रयोग, पुनःप्रयोग, विस्थापन र प्रशोधनको सिद्धान्तलाई व्यवहारिक रूपमा नै लागु गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।

१६७. गाउँपालिका तथा गाउँपालिका मातहत रहेका कार्यालय तथा संघसंस्थाहरूबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरूमा प्लास्टिकबाट निर्मित कप प्लेटहरूको प्रयोगलाई रोकी वन पैदावारमा आधारित कच्चा पदार्थबाट उत्पादित कप प्लेटहरूको प्रयोग गर्ने व्यवस्था लागु गरिनेछ ।

१६८. फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि गुरुयोजना तयार गरी दिगो व्यवस्थापनको लागि आवश्यक कार्य गरिनेछ । जैविक फोहरवस्तुहरूबाट मल उत्पादन गर्न कृषक तथा व्यवसायीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । सार्वजनिक स्थलहरूमा फोहर गर्नेले नै व्यवस्थापन गर्नुपर्ने नीति अङ्कित गरिनेछ ।

(ड) जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

१६९. वर्षातको समयमा बबई नदीबाट हुनसक्ने सम्भावित क्षति रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न आवश्यक सतर्कता अपनाइनेछ । बाढीबाट उत्पन्न हुनसक्ने सम्भावित क्षतिको रोकथामको लागि बबई नदीको तटीय क्षेत्रका वासिन्दाहरूलाई सजग बनाइनेछ ।

१७०. मनसुन तथा नदिजन्य प्रकोपबाट जोगाउन र सिघ्र प्रतिकार्यका लागि सरकारी, गैरसरकारी निकायहरूलाई तैनाथ अवस्थामा राखिनेछ । सम्भावित जोखिमबाट पिडितहरूको उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाका लागि सम्बन्धित निकायसँग आवश्यक समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ ।

१७१. नदीमा आउने बाढीबाट कृषियोग्य जमिन, सडक तथा वस्तीमा हुनसक्ने कटान नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्न आवश्यक सावधानी अपनाउनुका साथै तयारी अवस्थामा राखिनेछ । बाढीबाट हुने कटान रोकथामका लागि तटीय क्षेत्रमा तटबन्ध निर्माणका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय र सहजिकरण गरिनेछ ।

१७२. वर्षातको समयमा सडक, कुलो लगायत व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक सम्पत्तिमा भएको क्षतिको समयमा नै मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था

गरिनेछ ।

(च) विपद् व्यवस्थापन

१७३. बाढी, पहिरो, भूक्षय जस्ता मनसुनजन्य विपद् तथा अन्य प्राकृतिक तथा दैवी विपत्तीहरूको समयमा विपद् प्रभावितहरूको उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाका लागि आवश्यक संयन्त्र निर्माण गरी तयारी अवस्थामा राखिनेछ ।

१७४. विपदजन्य परिस्थितिमा तत्काल उद्धारको लागि गाउँपालिका मातहत रहेका वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा सुरक्षा निकायहरूमा आवश्यक उद्धार सामग्रीहरूको व्यवस्था गरी तत्काल प्रतिकार्य गर्न सक्ने गरी २४ सै घण्टा तयारी अवस्थामा राखिनेछ ।

१७५. विपदमा परेकाहरूलाई तत्कार उद्धार तथा प्राथमिक उपचारको लागि तालिमको व्यवस्था गरी आवश्यक जनशक्ती तयारी अवस्थामा राखिनेछ । विपद्पूर्व सूचना दिने संयन्त्रको विकास गरिनेछ ।

१७६. विपदमा परेका घाइते तथा पिडितहरूको उद्धार, प्राथमिक उपचार, राहत तथा पुनर्स्थापनाको लागि जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिमार्फत सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाई क्षमताको विकास गरिनेछ ।

१७७. विपद जोखिम न्यूनिकरणका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।

गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू !

अब म संस्थागत विकास तथा सुशासनसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

संस्थागत विकास तथा सुशासन

(क) ऐन, कानून तर्जुमा

१७८. जारी भएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिहरूलाई आवश्यक संशोधन तथा

परिमार्जन गरी समसामयिक बनाइनेछ । आवश्यकता अनुसार थप कानून निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।

१७९. चालु आ.व.मा पेश भएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिहरूमाथि थप अध्ययन गरी आगामी आर्थिक वर्षमा पारित गरी लागु गरिनेछ । छरिएका कानूनहरूलाई एकिकृत गरी दस्तावेजका रूपमा राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ख) न्याय व्यवस्थापन

१८०. छिटो, छरितो र निष्पक्ष न्याय सम्पादनका लागि न्यायिक समितिको क्षमता अभिवृद्धि गरी क्रियाशील गराइनेछ । न्यायिक सम्पादन क्षमता अभिवृद्धिका लागि सम्मानित अदालत तथा कानून व्यवसायीहरूसँग अन्तरक्रिया, अनुभवको आदान प्रदान, समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

१८१. दंगीशरण गाउँपालिकामा क्रियाशील मेलमिलाप केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी गाउँघरका बिवाद तथा भै-भगडाहरू गाउँमा नै मिलाउने व्यवस्था मिलाइनेछ । मेलमिलाप केन्द्रहरूलाई अनुभवको आदानप्रदान हुने गरी अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।

१८२. छिटो, छरितो न्याय सम्पादनका लागि नियमित रूपमा इजलास बसाल्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । न्यायिक समितिका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक तालिम र अध्ययन अवलोकनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ग) संस्थागत विकास

१८३. गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई सरल, सहज, पारदर्शी र मितव्ययी बनाउन सेवाको सुदृढिकरण गरिनेछ । गाउँपालिकाको संगठन संरचनालाई समसामयिक बनाई चुस्त, दुरूस्त र छरितो संगठनात्मक संरचनाको लागि आगामी आर्थिक वर्षमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण सम्पन्न गरिनेछ ।

१८४. कर्मचारीहरूलाई तालिमको अवसर प्रदान गरी क्षमता विकास गरिनेछ । विभिन्न प्रकृतिका सेवाहरूको कार्यानुभव प्रदान गर्न चक्रिय प्रणालीका आधारमा विभिन्न

शाखाहरूमा जिम्मेवारी हेरफेर गरिनेछ । उपयुक्त व्यक्तिलाई उपयुक्त जिम्मेवारी दिने परिपाटीको विकास गरिनेछ ।

१८५. गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई छिटो, छरितो र भरपर्दो बनाउन सफ्टवेयरहरू जडान गरी अनलाइन प्रणालीबाट प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउन सम्भाव्यता अध्ययन गरी क्रमिक रूपमा लागु गर्दै लगिनेछ ।

१८६. सेवाग्राही नागरिकहरूलाई सरल रूपमा छिटो छरितो सेवा प्रदान गर्न नागरिक सहायता कक्षको व्यवस्था गरि लागु गरिनेछ । नागरिकहरूका गुनासाहरूको सुनुवाई गरी छिटो सम्बोधन गर्न गुनासो व्यवस्थापन इकाईलाई सक्रिय बनाइनेछ ।

१८७. उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिँदै कार्यसम्पादन कमजोर भएका कर्मचारीहरूलाई उचित जिम्मेवारी हेरफेर गरिनेछ । मुस्कान सहितको सेवा प्रदान गर्ने कर्मचारीको उचित मूल्याङ्कन गरी सम्मानित गरिनेछ ।

१८८. कार्यालयको कामको चापलाई मध्यनजर गरी कार्यालय समय बाहेक थप समय काम गर्ने कर्मचारीलाई अतिरिक्त सेवा भत्ता प्रदान गरिनेछ । समयमा कार्यसम्पादन नगरी कार्यालय समयपछि काम गर्ने कर्मचारीलाई यस्तो सुविधा प्रदान गरिने छैन ।

१८९. कार्यालयको कामलाई छिटो, छरितो र व्यवस्थित बनाउन आवश्यक मेशिनरी तथा उपकरणको पर्याप्त व्यवस्था गरिनेछ । कार्यालयलाई आवश्यक पर्ने फर्निचर लगायतका सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ ।

(घ) श्रोत परिचालन

१९०. भौगोलिक रूपमा सानो, उद्योगधन्दाको विकास नभएको, प्राकृतिक सम्पदाहरू न्यून रहेकोले आन्तरिक श्रोतको सम्भावना कम रहेको अवस्थामा उपलब्ध श्रोत र साधनको किफायती ढङ्गले परिचालन गरी नागरिकलाई अधिकतम लाभ पुग्ने गरी खर्च गर्नु हाम्रो बाध्यता रहेको छ । यस परिप्रेक्ष्यमा उपलब्ध श्रोत साधनको पारदर्शी, मितव्ययी र किफायती परिचालनमा विशेष जोड दिइनेछ ।

१९१. गाउँपालिकाबाट हुने सबै प्रकारका भुक्तानीलाई अनिवार्य रूपमा बैंकिङ्ग प्रणाली

बाट मात्र गरिनेछ । नगदै भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम बाहेक अन्य सबै कार्यक्रम सञ्चालन खर्च बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत सिधै आपूर्तिकर्ताको बैंक खातामा भुक्तानी गरिनेछ ।

१९२. कार्यालयबाट हुने फजुल खर्चलाई नियन्त्रण गरिनेछ । कार्यालयमा जम्मा हुने राजश्वलाई बैंक खाता मार्फत जम्मा गर्ने व्यवस्थालाई अभै प्रभावकारी रूपले लागु गरिनेछ ।

१९३. नदिजन्य पदार्थको विक्रीलाई व्यवस्थित गर्न आगामी आर्थिक वर्षको भाद्र महिनासम्म प्रारम्भिक वातावरणीय मूल्याङ्कन सम्पन्न गराई कार्तिक महिनासम्म टेण्डर प्रक्रिया पुरा गरी सम्भौताको कार्य सम्पन्न गरिनेछ । नदिजन्य पदार्थको चोरी नियन्त्रण गर्न आवश्यक संयन्त्रको विकास गरी कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

१९४. गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै सार्वजनिक सम्पत्तिहरूको लगत खडा गरिनेछ । त्यस्ता सार्वजनिक सम्पत्तीको उपयोगबाट प्राप्त हुने राजश्व अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाको बैंक खातामा जम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ड) योजना व्यवस्थापन

१९५. स्थानीय श्रोत र साधनको प्रयोग गरी सञ्चालन गर्न सकिने योजनाहरू उपभोक्ता समितीहरू मार्फत सञ्चालन गरिनेछ । ठुला र मेशिनरी औजार प्रयोग गर्नुपर्ने आयोजना मात्र ठेक्कापट्टाबाट सञ्चालन गरिनेछ । उपभोक्ता समिती गठनमा ढिलाई गरी कोटेशन मार्फत काम गराउने प्रवृत्तिलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।

१९६. योजना सञ्चालन छिटो, छरितो र प्रभावकारी ढङ्गबाट सञ्चालन गर्न क्षमता विकासको लागि योजना सम्भौता पूर्व क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

१९७. आगामी आर्थिक वर्षको पहिलो तीन महिनाभित्र टोल विकास संस्था गठन सम्पन्न गरी सोहि टोल विकास संस्थाको सिफारिसमा उपभोक्ता समित गठन गरिनेछ ।

१९८. वडा तथा गाउँपालिकाबाट सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमको छनौट टोल तथा वस्ती भेला गराई सोहि भेलाको सिफारिस बमोजिम गरिनेछ ।

१९९. गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनुगमन कार्य

तिब्र र प्रभावकारी ढङ्गले गरिनेछ । योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिले हरेक ३-३ महिनामा अनुगमन प्रतिवेदन अनिवार्य रूपमा कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(च) सेवा प्रवाह

२००. गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवालाई छिटो, छरितो र पारदर्शी बनाउन आवश्यक संयन्त्रको विकास गरिनेछ । काम कारवाहीमा ढिलासुस्ती, लापरवाही गर्ने कर्मचारीलाई सचेत तुल्याउने र आवश्यक कारवाही गरिनेछ साथै राम्रो काम गर्ने कर्मचारीलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।

२०१. खाजाको समय बाहेक कार्यालय समयमा हरेक कर्मचारीहरू आ-आफ्नो कार्यक्षमा अनिवार्य रूपमा बस्नुपर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२०२. अपाङ्ग, अशक्त, बिरामी, जेष्ठ नागरिकहरूलाई प्राथमिकता दिई छिटो सेवा दिने व्यवस्था मिलाइनेछ । अपाङ्गहरूलाई सेवामा पहुँच पुर्याउन अपाङ्गमैत्री संरचना निर्माण गरिनेछ ।

२०३. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक परीक्षण गर्ने तथा गाउँपालिकाका समग्र क्रियाकलापहरूको सामाजिक परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(छ) सूचना व्यवस्थापन

२०४. गाउँपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय तथा गाउँपालिका मातहतका सबै सरकारी कार्यालयहरूबाट जारी हुने सूचनाहरूलाई कार्यालयको वेवसाइट, डिजिटल सूचना पाटी तथा सूचना पाटीको माध्यमबाट सार्वजनिक गरिनेछ ।

२०५. कार्यालयको तर्फबाट जनहितमा जारी हुने सूचना तथा सन्देशहरू सम्भव भएसम्म स्थानीय स्तरका राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, रेडियो तथा अनलाइन पत्रिकाहरूको माध्यमबाट प्रकाशन गरिनेछ ।

२०६. गाउँपालिकासँग सम्बन्धित तथ्याङ्कहरूलाई एकिकृत गरी तथ्याङ्क बैंक निर्माण

गरिनेछ । गाउँपालिकाका गतिविधीहरू सहितको तथ्याङ्क सबैको पहुँचमा हुने गरी वेवसाइटमा राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२०७. गाउँपालिकाका क्रियाकलापहरूलाई जवाफदेही, पारदर्शी बनाउन नियमित रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई गरिनेछ । सार्वजनिक सुनुवाईबाट प्राप्त गुनासा, सल्लाह, सुभावहरूलाई सबैले देख्ने गरी प्रतिवेदनको रूपमा सार्वजनिक गरिनेछ ।

२०८. गाउँपालिकाका समस्त गतिविधीहरूको वृत्तचित्र तयार गरी प्रसारणको व्यवस्था मिलाइने छ । सामाजिक परीक्षण स्वतन्त्र निकायबाट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

अन्त्यमा,

यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको सफलता यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित हुने भएकोले दंगीशरण गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रममा समेटिएका सबै व्यवस्थाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि सबै जनप्रतिनिधी, राजनैतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, बुद्धिजिवी, समाजसेवी सबैबाट आवश्यक सहयोग हुनेछ भन्ने अपेक्षा गरेको छु । सबै को एक्यवद्धता, पारस्परिक सहयोग र समर्थनबाट मात्र प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गरी “समुन्नत दंगीशरण, सुखी दंगीशरणवासी” को लक्ष्य हासिल हुने अपेक्षा गरेको छु ।

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको तयारीमा अहोरात्र खटि कार्य गर्नुहुने सबै जनप्रतिनिधी तथा राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद !

शम्भु गिरी

(अध्यक्ष)

२०८१ साल असाढ ७ गते